

A KIS ÚT

Naptáramban a karácsony a kényelmetlen ünnepek közé tartozik. Az ajándékozás körül vannak problémáim. Sosem tudom eltalálni a családtagok kedvét, s hozzá még a vásárlásban is járatlan és ügyetlen vagyok. Utólag mindig az derül ki, hogy jobb lett volna, ha más dolgot veszek nekik. Épp ezért elhatároztam, hogy az idén mindenki számára borítékban a karácsonyfa alá teszem azt az összeget, amit neki szánok.

Sajnos, egyre gyakrabban találkozunk azzal a nézettel, hogy az „egyszerű” megoldás: pénzt adni ajándék helyett. Igaz, az ajándékozásnak ez a módja majdnem semmi időt sem igényel, legalább is az ajándékozó részéről, s látszatra ez a legpraktikusabb, hiszen mindenki maga vásárolja meg a neki tetsző tárgyat. De ki ne érezné, hogy ekként járva el, csak tanúsítanók, hogy nem látjuk az ajándékozás értelmét, az egészet csak üres szokásnak tartjuk, aminek kénytelen-kelletlen teszünk eleget. Ezzel pedig éppen a karácsonyi ajándékozás lényegét sértenők meg: megtagadnók a szeretet gesztusát. Minden ajándékozásnak ugyanis, különösen a karácsonyinak, a lényege az ajándéktárgy mögött lévő mozdulat, a közeledés a másik ember felé: az a szeretet, ahogyan törődöm veled, ahogyan érdekel, mi szerez neked örömet, mire van szükséged vagy mivel tudom meglepni. Ebbeli gondoskodásomban felfedezem a közte és a tárgyak közötti kapcsolatokat, esetleg észrevétlenül nevelem az ajándék által, röviden: kapcsolatot, sőt közösséget teremtek az ő élete és az enyém között. Ennek a kapcsolatnak szándéka és tartalma fejezi ki az ajándékozás értelmét, és határozza meg értékét. Lehet, hogy ez a törődés valamelyes áldozatot jelent, fáradságot és gondot igényel, de ez az áldozat teszi igazán értékesé és széppé az ajándékot.

A szeretetnek ezt a szellemét árasztja az az ünnep, amely körül az egész világon az ajándékozás szokása kifejlődött. A karácsonyi ünnepkör teljes egészében az isteni szeretet légkörét hivatott megteremteni közösségi életünkben. Karácsonyi ünnepkör lelkiiségének egyik megnyilatkozása az ajándékozás szokása. Szimbólikus jelentése is van: továbbadjuk, kiárasztjuk lelkünkéből az Isten emberszeretetét.

Isten nem adhat többet és nagyobb, mint önmagát, az Atya a vele egylényegű Fiát. „Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy mindaz, aki hisz benne, el ne vesszen, hanem örökké éljen” (Jn. 3, 16). Isten ajándéka a világnak az ő egyszülött Fia, és benne és általa történt megváltásunk. Ez az ajándék az emberiség számára mind tárgyát, mind tartalmát, mind pedig hatásait és követelményeit tekintve is a legtöbb, a legnagyobb, amit csak ember kaphat. Karácsonykor azonban ennek az isteni ajándéknak elsősorban nem tartalmát, nem is a legfontosabb üdvösségtörténeti jelentését ünnepeljük, hanem születését és kezdetét, a megváltó isteni szeretet csodálatos első gesztusát. A karácsonyi ajándékozásban nekünk sem a karácsonyfa alatt lévő ajándék nagyságát és tartalmát kell elsősorban észrevennünk, hanem a szeretet gesztusát, a jóakarát és a közeledés kifejezését, az öröm születését.

Isten karácsonyi szeretetében azt is megfigyelhetjük, mily nagy művészetel és — talán furcsán hangzik — mennyi „hozzáértéssel” végzi az ajándékozást. Isten önmagát adja, de nem az isteni valóság felfoghatatlan súlyával közeledik, hanem természetünknek megfelelő módon, emberi módon: emberként születik meg közöttünk. S mennyi líra és melegség van ebben a születésben: az azonosulás teljes skáláját végigjárja, amennyire lehetséges. Gyermekeként, szegény emberként kezdi életét a földön, az egész teremtett világ szeme előtt: állatok, emberek és angyalok társaságában. És a születéstörténet részleteiben is mennyi drámai elemet, szinte „játékos” kedvet, színt és hangulatot veszünk észre! Éjszaka és fényesség, város és puszta, föld és ég a játék színtere. Nem hiába tartozik a karácsony a művészet legkedvesebb témái közé.

Meg kell tanulnunk Istentől a karácsonyi ajándékozás művészetét, — mindenekelőtt a művészet, az *ars* klasszikus értelmében. E szerint a művészet (*ars*) elsősorban hozzáértést, bizonyos „szakszerűséget” jelent. Minden jó és nemes dologhoz, az ajándékozáshoz is „érteni kell”. Ismerni kell szerepét, módját és technikáját. S ha szükséges, készülnünk kell rá, mint minden fontos feladatra. Mindenki megfigyelhette már, milyen odaadással, izgalommal és várakozással készülnek a gyermekek a karácsonyra. Visszagondolva a saját gyermekkori karácsonyainkra, nyilván eszünkbe jut, hogy nem az ajándék anyagi értéke volt a döntő ezekben az élményekben, hiszen pénzben kifejezve nem egyszer csekélység volt, amit kaptunk. Az egész karácsony, az ünnep szelleme és lelkesége, drámai szépsége és lírája, — beleértve az ajándékozás örömet is —, vallási és családi szerepe, mind együttesen teremtették meg bennünk a karácsony áhitatát és káprázatos becsületét. Ki akarhatná egy ügyetlen, „hivataloskodó”, tessék-lássék gesztussal mind ezt elrontani? Ha a családtagok pénzt adnának egymásnak karácsonyfa alatt, akkor ezen a szép estén nem történnék más, mint bankjegyek kicserélése. S ugye, milyen nevetséges így!

De ha nem értek hozzá! — hangzik az ellenvetés. Nos, ne gondolja senki, hogy nem ért hozzá. A szeretethez mindenki ért. Állítólagos ügyetlenségét mások segítségével kijavíthatja. Jóval karácsony előtt kell elkezdeni a készületet. Biztosan hallja, tapasztalja az ember a családtagok véleményét, bírálatát mindenféle ajándékozási alkalmas tárgyakkal kapcsolatban; ezekből a nyilatkozatokból, ha jól megfigyeli, azt is kikövetkeztetheti, hogy milyen ajándék szerezne nekik örömet. Ha még sem tudná megállapítani, akkor kerülő úton mások segítségével érdeklődjük meg. Persze úgy, hogy ne tudják előre, miről van szó. Akitől nem várnak ajándékot, annak gyanútlanul nyilatkoznak. Vitatható, és pedagógiai szempontból nem éppen kifogástalan az a módszer, hogy a szülők levelet íratnak a gyermekekkel a Jézuskához, akik a levélben felsorolhatják, hogy

mit kérnek karácsonyra. Ezt a módszert nem ajánljuk. Nem ily felületesen kell érzékeltetni a gyermekekkel a karácsony jelentését és jelentőségét. Sokféle más módon megtudhatják a szülők, mi a gyermekek konkrét vágya. Ha például játékról van szó, vigyük el a gyermekek egy játékbolt kirakatához, s pillanatok alatt megtudjuk, milyen játékok érdeklik őt. Még felnőttek esetében is alkalmazhatunk ilyen vagy ehhez hasonló „technikát” az előkészületek során. Az igazi persze az lenne, ha úgy ismernők hozzátartozóinkat, hogy ne alkalmanként kelljen ellesni gondolataikat, hanem a szeretetből fakadó általános ismerés és ismerettség diktálná az ajándékok kiválasztását.

Még valamit el kell mondanunk az ajándékozás művészetéről. Az ajándékozás módja, hangulata, lírája sem közömbös dolog a siker érdekében. Arra gondolunk, hogy az ajándékok csomagolása, az átadás formája is legyen ünnepi, a szeretet rangjához méltó. Vallásos családban indokolt és nagyon dicséretes szokás a karácsonyfagyújtás és az ajándékozás szertartása, esetleg kis ünnepség, rövid műsor keretében. Ebben a műsorban helyet kap az ünnep dogmatikus és liturgikus jelentésének magyarázata. Mint a jövőben megoldásra váró feladatot említem meg: áldást, imádság-szöveget kellene készíteni a karácsonyi ajándékok megszenteléséhez. A karácsony a mennyei Atya végtelen szeretetének ajándékozó gesztusa. Az édesapák ezen a napon áldást mondhatnak a családi karácsonyi ajándékokra, a szeretet eszközeire és jeleire. A zsinaton kiemelt általános papság tényének jeles kifejezése volna ez az áldás.

Nem lenne azonban teljes ez a kis elmélkedés, ha nem szólnánk az elfogadás művészetéről. Ezt is meg kell tanulnunk. Egy arcfintor, egy vállrándítás, egy kicsinylő szó, elronthatja az egész család karácsonyát. Ha karácsony ünnepe a helyén van szívünkben és eszünkben, nem az ajándék anyagi értéke és haszna irányítja viselkedésünket, hanem az a jelentés, amit az ajándék kifejez. Tudjunk tehát örülni mindennek, a legcsekélyebb és leghasznontalanabb, de jó szándékú ajándéknak is. *Csanád Béla*